

YK:n 80. yleiskokouksen korkean tason viikko; yhteenvetoa viikon pääkohdista

YK:n yleiskokouksen 80. istuntokauden korkean tason viikolla korostuivat keskustelut **Lähi-idän** tilanteesta, Venäjän hyökkäyssodasta **Ukrainassa**, sekä monenkeskisen yhteistyön ja **YK:n tulevaisuudesta**.

Viikon alussa järjestettiin **kahden valtion ratkaisuun tähtäävä konferenssi**, jossa Ranska, UK, Portugali, Belgia, Australia, Kanada, Luxemburg, Malta, Andorra, San Marino ja Monaco ilmoittivat tunnustavansa Palestiinan valtion. Belgia ilmoitti laillistavansa tunnustuksensa, kun panttivangit on vapautettu ja Hamas riisuttu aseista. Myös Tanska kertoi olevansa valmis tunnustamaan, kun Belgian asettamien ehtojen lisäksi on varmuus tulevan Palestiinan valtion demilitarisoinnista. Tunnustusten myötä EU-maiden enemmistö on tunnustanut Palestiinan valtion. Konferenssi vahvisti New Yorkin julkilausuman hyväksymisen historiallisena virstanpylväänä. Palestiinan presidentti Mahmoud Abbas vakuutti konferenssissa, ettei Hamasilla tule olemaan mitään roolia Gazan tulevaisuudessa ja sen täytyy luovuttaa aseensa. Abbas sitoutui demokratia- ja oikeusvaltiouudistuksiin sodan jälkeen, ml. presidentinvaalit ja parlamenttivaalit.

Yleiskokouksen **yleiskeskustelussa pääsihteeri Guterres** vetosi vahvasti monenkeskisen järjestelmän ja YK:n vahvistamisen puolesta, ja arvosteli valtioiden kasvavaa taloudellista panostusta asejärjestelmiin kehitys-, ilmasto- ja humanitaarisen rahoituksen kustannuksella. **Yleiskokouksen puheenjohtajana** toimiva Saksan entinen ulkoministeri **Baerbock** toi esiin monenkeskisen järjestelmän etuja sekä seuraavan pääsihteerin valinnan, kiinnittäen huomiota siihen, ettei YK:n 80-vuotisen historian aikana yksikään pääsihteeri ole ollut nainen.

Toisen presidenttikautensa ensimmäisessä YK-puheessa **presidentti Trump** kritisoi YK:ta, toi esiin hallintonsa onnistumisia sekä Yhdysvalloissa että kansainvälisen rauhan edistämisessä, vaati rauhaa Ukrainaan ja arvosteli etenkin Eurooppaa ilmasto- ja maahanmuuttopolitiikasta. Trump vaati eurooppalaisia valtioita lopettamaan öljyn ja kaasun tuonnin Venäjältä, todeten samalla Yhdysvaltain valmiuden asettaa huomattavia pakotteita Venäjälle, mikäli rauhanponnistelut Ukrainassa eivät etene.

Pääministeri **Netanjahun** puhetta yleiskokoukselle värittivät useiden kokousosallistujien ulosmarssi puheen alussa, sekä puhetta häirinneet huudot yleisöstä, toisaalta kannustushuudot ja aplodit Israelin delegaatiolta ja yleiskokoussaliin kerääntyneiltä kannattajilta. Netanjahu kertoi Iranin aiheuttamista uhista ja kertasi vuoden 2023 lokakuun terrori-iskun tapahtumia sekä siitä seuranneita väkivaltaisuuksia alueella. Palestiinan valtion tunnustaneita Netanjahu arvosteli ja vastaavasti kiitti presidentti Trumpia tuesta Israelille.

Kiinan pääministeri Li Qiang toisteli puheessaan rauhaa ja kehitystä, ihmisoikeuksia mainitsematta. Sodista hän mainitsi Ukrainan sekä Palestiinan ja Israelin, ja totesi Kiinan edistävän ratkaisuja konflikteihin. Turvallisuudesta puhuessa hän korosti kaikkien maiden legitiimien turvallisuushuolien huomioimista. **Venäjän** ulkoministeri Lavrovin puheessa toistuivat Venäjän vaatimukset jakamattomasta turvallisuudesta. Venäjä on vaatinut Natoa

olemaan laajenematta. Venäjä on valmis keskustelemaan Ukrainan turvallisuudesta, kunhan saa turvatakuut ja venäjänkielisten oikeudet Ukrainassa turvataan. Itä-Ukrainan miehittämisen Lavrov kehysti kolonialismin vastaiseksi taisteluksi; ”Kiovan regiimillä” ei ole alueiden kansojen hyväksyntää.

Tasavallan presidentti Stubbin johtamassa delegaatiossa olivat mukana ulkoministeri Valtonen, ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Tavio, sosiaaliturvaministeri Grahn-Laasonen sekä ympäristö- ja ilmastoministeri Multala. Lisäksi korkean tason viikolle osallistui tasavallan presidentin puoliso Innes-Stubb ja korkeaa virkajohtoa ulkoministeriöstä, ympäristöministeriöstä ja sosiaali- ja terveysministeriöstä. Korkean tason viikon aikana tasavallan presidentillä puolisoineen ja ministereillä oli yhteensä **36** kahdenvälistä **tapaamista** eri **maiden** edustajien kanssa ja **18** kahdenvälistä tapaamista **YK-järjestöjen johdon** kanssa. Kahdenvälisissä maataapaamisissa painottui yhteistyön vahvistaminen erityisesti **globaalin etelän** maiden kanssa. Suomi tapasi eri maiden edustajia kahdenvälisesti myös virkajohdon tasolla. Lisäksi Suomi osallistui päämies- tai ministeritasolla **46 tapahtumaan**, jotka järjestettiin osana korkean tason viikkoa.

Korkean tason viikon päätapahtumia olivat yleiskeskustelun ohella Peking+30-tapahtuma sukupuolten tasa-arvosta ja naisten oikeuksista (UKKMI Tavio), korkean tason konferenssi kahden valtion ratkaisusta (TP Stubb), korkean tason kokous tarttumattomista taudeista (STMI Grahn-Laasonen), ilmastohuippukokous (YMI Multala) ja Krim-foorum (UMI Valtonen).

Suomi **toi näkemyksiään esille** kahdenvälisten tapaamisten, YK-kokousten sekä kansallisten ja kansainvälisten mediahaastatteluiden kautta. Suomen viesteissä korostuivat vahva tuki Ukrainalle ja pyrkimyksille saada oikeudenmukainen ja kestävä rauha Ukrainaan. **Lähi-idän** tilanteen osalta Suomi profiloitui kahden valtion mallin tukijana, vaatien Hamasin ottamien panttivankien välitöntä vapauttamista sekä tuomiten Israelin kansainvälisen oikeuden vastaiset sotatoimet Gazassa ja Palestiinalaisalueen liittämispyrkimykset.

Suomi toi esiin **vankkumattoman tuen monenkeskiselle sääntöpohjaiselle kansainväliselle järjestykselle**, tuoden samalla esille näkemyksensä YK:n uudistamistarpeista. Suomi edisti myös kantojaan sukupuolten **tasa-arvoon, ihmisoikeuksiin, kehitysrahoituksen uudistamiseen, ilmastonmuutoksen torjuntaan, rauhanvälitykseen ja rauhanrakennukseen sekä uusiin teknologioihin ja digitalisaatioon liittyen**.

Suomi järjesti yhdessä Turkin kanssa jo viidettätoista kertaa **rauhanvälityksen** ystäväryhmän ministeriaamiaisen, jossa puhetta johti ulkoministeri Valtonen. Ulkoministereiden rauhanvälitysaamiainen keskittyi alueellisten järjestöjen ja YK:n rauhanvälitysyhteistyöhön. Myös tasavallan presidentti Stubb toi yleiskeskustelupuheenvuorossaan vahvasti esiin tarvetta vahvistaa YK:n rauhanvälitystyötä. Ulkoministeri Valtonen kutsuttiin YK:n rauhanrakennuskomission korkean tason keskustelun panelistiksi, jossa ministeri toi esiin Suomen tarinaa hauraasta ja köyhästä valtiosta yhdeksi maailman vakaimpia ja onnellisimpia.